כל הנשבעין פרק שביעי שבועות מט.

מסורת הש"ס

ל) כ"מ נג. לד, ב) ב"ק נב: קו. [קח:], ג) שם קח: [קו.], ד) [שם קח.], ה) שם עה., ו) [ב"ר לא (לחמר), ז) [שויך לע"ב מהר ד"ה מת], ח) [לפניט נב"ק קו: מיתת למר ר"מ כר מכת למר ר' יוחנן כר' מיתיניס ר"מ ב"מ נר' יוחנן], ט) [ע' תו' ב"מ נ: ד"ה מכם כר'].

תורה אור השלם

1. זֶה דְּבַר הַשְּׁמֻטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: דברים טו ב

מוסף רש"י

שומר חנם נשבע על הכל. על כל המזיקות כמתניתין כאמר שומרים למיזק, הוא נשבע שכך שלמה לו ויפטור (ב"מ צג:). משלם את הכל. גניבה ואבידה ותענון (שם). נשבעין על השבורה בר'. שכן הוא שלח שמו כה יד (שם צד:). משלם את הקרן. וכפל לו, לחין כפל שלח בטוענן בגנב, ותומם ומכם נמי לח שייכי שלח בשהודה, דכתיב בגזל הגר ושתודע (ב"ק קו. וב"מ ג: שם). הודה מעצמו. לאחר שבועה (שם קו:). משלם קרן וחומש ואשם. דכתיב (ויקרא ה) לו מכל אשר יהנשבע עליו לשקר וגו' והכי מכם נשלים, ואיני כח שלח על הודאת פיו. לפ"ם לח שנא כהיכח פרשה הודאה, כתב לחתנאה בשם גזל הגר כפרשת נשא והתודו את חטאתם וגו', ותומם נמי לאו כח שלח מכם (ב"ק קו:). אמר לאחד בשוק. שלח שומר על שורי (ב"ק קח:). אמר גנבתי. ושוב עמדו בקרן, אבל לא שבחתי ולא מכרתי. דכותה מחמעינן כלתמרינן לקמן דלחפ"ג דלטבניתה לח הודה ומפלי שבועה לו מכר דכתו עדים פעור, דכיון דמכפל לחיפטר ליה כהודלה דבעבד, מי לח מחייב תרבעה ותשלום, דכיון דמכלית כפל מייהו הוי ליה כמשלומי שלשה ותרבעה, והכי לח כתיבי (ב"ק עה:).

רבינו חננאל

שומרי חנם או אריס ערב שביעית ולמוצאי שביעית לזה הימנו מגלגלין אלא לעולם כדאוקימנא מעיקרא ושי"מ מגלגלין בדרבנן ש"מ: עד כמה מגלגלין א"ר יוחנן ג) עד עבדי אתה שנמכרת לי בעבד עברי: אמר רב הונא לכל מגלגלין חוץ משכיר שאין מגלגלין. רב חסדא אמר לכל אין מקילין חוץ משכיר דמקילין. איבא ביניהו לפתוח לו. כלומר שאע"פ שלא טען טענינן ליה. והללו החמשה כולן אם חלקו בטלה שבועה זו מעליהן שהיא שבועת שמא: והשביעית משמטת את השבועה שנאמר רזה דבר השמטה אפי' דבור משמטת:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם נשנע על הכל והשואל נושא שכר והשוכר נשנע על הכל שומר חנם נשנע על הכל. שלח פמנ: **משלם את הכל.** כל הנך למיתני נמתני' שכר שבויה ומתה וגניבה ואבידה אבל מתה ממתם מלמה פעור דלמו לאוקמה כרישא שיילה: **נושא שכר והשוכר כו'.** וכולהו מקרלי ילפי' כהשואל בבבא מלינעא (לד:). והמעמה הזאת כבר שנייה בהשוכר לת הפועלים (שם לב.) כל כי האי גוונא והאי דהדר רבי ותנייה בבא מסוס דבעי למיתני חיובי ופטורי דקרבן שבועה דילפו מגזל הגר כרישא חיובי ופטורי דממון דילפו לפי שקרבן השבועה דחיובי ופטורי תלוי בכך שהם נשבע על דבר שהוא מחויב עליו הם הודה ובשבועתו פטר עלמו מלשלם נמלא שכופרו ממון ומייב קרבן שבועת הפקדון ותומם ומשם ואם נשבע על שקר על חצי מנה כגון שהם הודה לו היה משלם חינו מייב קרבן שבועה שלא כפרו ממון כדמפרש ואזיל למר לשומר חנם כי' עד פעור שחילו הודה לו היה משלם נמלא שחין כאן כפירת ממון ופטור מקרבן שבועה: **ה"ג היכן שורי אמר לו אבד מעציעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם ואמר לאחד בשוק לא גנבתי והעדים אומר לא גנבתי אלא מכרתי ראה עדים שמשמשין ובאין אבל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן אמר לשואל היכן שורי אמר לו אבד מעציעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם אמר לאחד בשוק לא גנבתי והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל לא עכתי ואמר לא מכרתי אינו משלם אלא קרן אמר לשואל כו'.** והכי פי' אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד מעציעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שחלכו משלם את הקרן ולא כפל ואם הודה משלם את הקרן ולא כפל ואם הודה מעלמו שלא עד שמודה ושב מרעתו וכא להתכפר לכתיב בשבועת גזל הגר בפרשת נשא (במדבר ה) והתודו את חטאתם חשר עשו וגו'. אמר לו שומר חנם היכן שורי אמר לו אבד מעציעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שחלכו